

DETALJNI IZVEDBENI NASTAVNI PROGRAM

Studijski program: Preddiplomski Likovna pedagogija 2. godina, 3. semestar	Akadska godina: 2023./2024.	 Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci
---	--------------------------------	---

OSNOVNI PODACI O PREDMETU

Naziv predmeta	Crtanje akta II					
Nositelj kolegija	izv. prof. TOMISLAV BRAJNOVIĆ					
Asistent/ asistentica						
Status predmeta (obvezni ili izborni)	obvezni			izborni		
Broj ECTS –a: 3	Zimski semestar			Ljetni semestar		
	P	V	S	P	V	S
	2	1				
Vrijeme konzultacija	uz prethodni dogovor utorkom od 17:35 - 18:20					
Kabinet	A-207					
Telefon	098 71 821 47					
e-mail	tomislav.brajnovic@apuri.uniri.hr brajnovic@yahoo.com					
Web stranica predmeta						

OPIS PREDMETA

Ciljevi predmeta

Studenti kroz praktičan rad, predavanja i konzultacije, stiču sposobnost artikuliranja svojih kreativnih postupaka i promišljanja u odnosu na suvremenu umjetničko-primijenjenu praksu.

Cilj je osvješćivanje likovnih elemenata crteža kao jezika kojim se mogu izražavati, komunicirati i opisivati sadržaji analogno pisanom jeziku, tj. uči se vizualno misliti i to crtežom izražavati. Cilj je također osvijestiti crtanje po modelu kao 'analogno iskustvo' koje može postati temelj kasnijeg (ili paralelnog) prelaska u digitalno, komparativnu prednost takvog iskustva koja se temelji na direktnom kontaktu, metrici, prostoru i vremenu u odnosu na 'samo' digitalno referiranje i iskustvo.

Korespondentnost i korelativnost programa

Kolegij se pozicionira unutar konteksta općeg programa. Daje smisao prethodnom studiju, tj. crtanju na prvoj godini (anatomija, konstrukcija), da bi se promjene koje dolaze s novim konceptom u drugoj godini mogle prihvatiti, ne kao novu istinu, već kao promjenu pozicije. Obrazlaže se cilj studija crtanja na drugoj godini i razloge vraćanja na pojmove i probleme spomenute u uvodnom izlaganju, te će ih se u različitim konkretnim situacijama analizirati.

Važan segment kolegija je nastavak 'resetiranja', dovođenja u pitanje ulaznih pozicija i (ne)razumijevanja s kojim studenti upisuju studij, ukazivanje na populističke algoritme koji izbacuju prosjek (ili kič) u prvi plan, na prve pozicije u tražilnicama koje onda snažno utječu na formativno okruženje budućih studenata i studentica.

Očekivani ishodi učenja (razvijanje općih i specifičnih kompetencija – znanja / vještina)

Studenti će moći:

- povezati i u vlastitom crtačkom izrazu primijeniti pojmove iz likovnog jezika
- koncipirati i koristiti složenije crtačke postupke i izraze za crtež kao samostalnu likovnu disciplinu i kao pripremu za slikarsko, kiparsko i grafičko izražavanje
- kritički sagledati i analizirati vlastiti i tuđi crtež

Sadržaj predmeta							
Tijekom kolegija student treba proći sve faze prepoznavanja, artikulacije, izgradnje i samoanalize vlastitog likovnog jezika kroz crtanje po modelu. Studenti tijekom crtanja prema modelu kontinuirano razvijaju kompleksna znanja i vještine specifična za crtanje kao stvaralačke discipline. Crtanje akta i crtanje ljudske glave prema modelu omogućuje suočavanje studenata sa svim fazama izgradnje crteža, strukturom i metodom rada, te problemom izraza.							
Način izvođenja nastave i usvajanje znanja (označiti komandom bold ili x pored oblika nastave)							
FIZIČKA NASTAVA (koncentrirana nastava u kombinaciji s 40% nastave online) Model A i model B							
Predavanja X Seminari i radionice Vježbe X Samostalni zadaci Multimedija i Internet				Obrazovanje na daljinu Konzultacije X Laboratorij Mentorski rad X Terenska nastava Ostalo			
ONLINE NASTAVA							
Predavanja X Seminari i radionice Vježbe Samostalni zadaci Multimedija i Internet				Konzultacije X Mentorski rad Terenska nastava Ostalo, navesti (projektna nastava i sl)			
*Temeljem Preporuke UNIRI i Rasporedom sati označiti oblik nastave predmeta							
Obveze studenata (opisati): Redovito pohađanje i aktivno sudjelovanje na nastavi. Izrada radova prema obveznom programu i izrada dopunskih radova prema osobnom programu. Sudjelovanje u stvaralačkim procesima kroz disciplinu crtanja prema modelu.							
Praćenje i ocjenjivanje studenata <ul style="list-style-type: none"> Označiti masnim slovima (boldom) samo relevantne kategorije i umjesto nulnih vrijednosti unijeti odgovarajuće bodovne vrijednosti ECTS-a ukupan broj bodova u različitim kategorijama odgovara ukupnoj vrijednosti ECTS-a predmeta 							
Pohađanje nastave	0,5	Aktivnost u nastavi	0,5	Seminarski rad		Eksperimentalni rad	
Pismeni ispit		Usmeni ispit		Esej		Istraživanje	
Projekt		Kontinuirana provjera znanja		Referat		Praktični rad	2
Ocjenjivanje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu: Pohađanje nastave Pohađanje nastave je obavezno i nastavnik vodi evidenciju o pohađanju za sve studente. Vrednuje se pohađanje nastave I aktivnosti u nastavi.							

<p>Zadaci Vrednuje se izrada praktičnih zadataka na vježbama i izrada dopunskih, samostalnih radova.</p> <p>Završni ispit Na kraju kolegija studenti koji su skupili minimalno 40/70 bodova sudjelovanjem na nastavi i izradom zadataka stječu pravo pristupanja završnom ispitu. Student na završnom ispitu mora postići minimalno 15/30 bodova da bi položio ispit.</p> <p>Ocjena (Aktivno sudjelovanje u nastavi, praktični rad - 70 % Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi - 30 %</p> <p>Ocjena iz predmeta izvodi se na osnovi zbroja svih bodova prikupljenih tijekom nastave i na završnom ispitu, prema službenoj tablici.</p>	
<p>Obvezna literatura nije predviđena</p>	
<p>Dopunska literatura</p> <p>Boris Groys, Art Power Žarko Paić, 2007., <i>Vizualne komunikacije-Uvod, CVS</i> Jacques Ranciere, 2009., <i>The Future of the Image, Verso</i> Prijatelj Kruno, Crteži Miroslava Kraljevića, Galerija umjetnina, Split, 1953. Cecile Deray, Jack Flam, Matiss and the Fauves, Heinz Widauer and Claudine Grammont, Albertina, Wien, 2014. De Reyna Rudy, Kako nacrtati ono što vidite, Split, 2003. Sapori Marcello, Tehnika I umijeće crtanja, Leo commerce, Rijeka, 2004. Umjetnički dječji crteži- priručnik za odgajateljice I nastavnike, ŠK. knjiga, Zagreb, 1982. Kurilj Sudeta Šimić, Perspektiva, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2005.</p>	
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti svakog predmeta</p> <p>Evaluacija studenata u skladu sa standardima Sveučilišta u Rijeci. Grupne i individualne konzultacije, s ciljem postavljanja studentovih potreba i prijedloga kao glavne niti vodilje u samo-evaluaciji. Neprestano praćenje i osiguravanje studentova razvoja kroz mentorski rad. Komunikacija i podrška studentima preko elektronske platforme.</p> <p>Upitnik za evaluaciju profesora. Revizija programa. Transparentnost i fleksibilnost programa. Javno prezentiranje studentskih radova, prosudba javnosti.</p>	
<p>POPIS NASTAVNIH JEDINICA – TEMA; ZIMSKI SEMESTAR 2023./2024.</p>	
<p>Datum</p>	<p>Tema</p>
<p>1</p>	<p>Umjetnost nije nikada "zanatska" u svojoj svrsi. * - (Uvodno predavanje) Ovim se citatom u naslovu uvodnog predavanja ne želi umanjiti zanatska komponenta unutar umjetničkoga rada, već istaknuti smisao stvaralačke komponente koja se provlači kroz koncepciju programa kolegija crtanja na drugoj godini studija. Na Akademiji primijenjenih umjetnosti jezgru studija čini stvaranje - stvaranje po sebi. Ono daje primarni smisao cjelokupnom studiju. Sva ostala znanja na Akademiji stječu se u odnosu na procese stvaranja ili su usmjerena na razvijanje stvaralačkih potencijala. Pritom treba naglasiti da se to razvijanje stvaralačkih potencijala odnosi na primijenjene discipline jednako kao i na one koje percipiramo kao discipline "čiste" umjetnosti. Drugu poziciju čine zanatske, tehničke i materijalne komponente koje prate studentsku praksu. Kad se promišljaju strategije organizacije studija na Akademiji, bitno je da se njihove uloge ne zamijene. One ne konkuriraju jedna drugoj, nisu suprotstavljene. U III. i IV. semestru crtaju se akt i portret - danas takvo crtanje po modelu vodi u nužno preispitivanje pojmova tradicije, akademizma, tehnike, medija... Zatim, vodi u pitanje</p>

	<p>da li se takvo crtanje uopće percipira unutar konteksta umjetnosti? Što znači kontekst studija u odnosu na stvaranje? Ima li crtanje smisla za studente koje zanimaju novi mediji, dizajn...? Na predavanjima se argumentirano razrješavaju ta pitanja kako bi se studenti oslobodili u nalaženju vlastitoga smisla unutar crtanja. Za kolegij crtanja postoji još jedna specifičnost: crtanje čija uloga na puno razina zauzima početak studija, polako tijekom studija gubi tu ulogu i na kraju potpuno nestaje u izbornim kolegijima, tj. nitko ne studira da bude crtač.</p>
2	<p>Simulacija umjetnosti Iako crtež može biti samodostatno umjetničko djelo, on je u pravilu materijalni dokaz vježbe čiji će se praktični smisao poslije otkrivati u predradnjama, bilježenjima vizualnih ideja, praksi unutar drugih kolegija, drugih umjetnosti. Smisao kolegija crtanja jest vježbanje stvaranja. Ne umjetnosti. Vježbanje stvaranja koje izgleda kao umjetnost, ali nije - simulacija umjetnosti. Vježbanje za istinski susret sa stvarnošću. O čemu se radi? Kao što se ne očekuje da pitanje života i smrti vojnik rješava na poligonu, jer se na njemu samo simuliraju situacije borbe. Tako se to pitanje u odnosu na umjetnost ne rješava u III. i IV. semestru Akademije. Ne kroz crtanje akta i portreta. Zašto? Jer se crtanje odvija unutar konteksta studija, znači unutar niza zadanosti (na primjer, motiva, satnice, zadataka), u okolnostima koje utječu na samostalno odlučivanje (utjecaj programa, profesora). Međutim, sve to može biti prednost - crtanje se oslobađa tog pritiska umjetnosti i usmjerava samom stvaralačkom procesu po sebi. Je li to potrebno razdvajati? U crtanju se često susrećemo s napadnim isticanjima, manirama, virtuoznostima koje su same sebi svrha, s inzistiranjem na rukopisu kao dokazu vlastitosti... susrećemo se s dodacima unutar crteža koji ne proizlaze iz mišljenja potaknutog motivom, već imaju korijen u želji za davanjem znakova o pripadanju kontekstu umjetnosti. Zato umjetnost u ovom kontekstu postaje opterećenje. S tim se znakovima student suočava kako bi mogao odlučiti što će s njima. Zašto je to bitno? Zato što će se svi ti dodaci kao skrivene mane provlačiti i poslije, još dugo nakon završene Akademije, i onda kada će radovi imati status umjetničkoga djela i tada će, patetično rečeno, doista utjecati na život ili smrt vlastite umjetnosti.</p>
3	<p>Individualnost je zakonitost svijeta - ona postoji od početka Pred papirom se može imati osjećaj da je tu početak i da tu počinje sloboda. Započinje materijalizacija vlastitosti. Međutim, već se u sebi nesvjesno nose vlastita znanja i neznanja, očekivanja izgleda, ukus, stvaralački koncepti, problemi, želje i sve je to izvan motiva... s njima se već započelo, s njima se smanjio teritorij opažanja, ali već se i s njima pokazuje vlastita različitost od drugih. Različitost koju ne treba potiskivati. Vratimo se praznom papiru, kako se snaći na njemu? Uobičajeno je postavljanje koje prethodi studiji. Postavljanje motiva na papir, skicom njegova smještaja u format, znakovima mjerenja. Usporedbom između procesa postavljanja i kasnijeg nastavka, procesom studijskoga crtanja otkrit će se bitne razlike između tih dviju vrsta crtanja. Svijest o utjecaju crteža postavljenog motiva na proces kasnijega studijskog crtanja ne bi smjela biti zanemarena.</p>
4	<p>Stvarnost modela, crteža, autora... Da li je model stvarnost koja se kopira kako bi se dobila ista stvarnost na papiru? Nemoguć cilj. Model je živo biće, crtež je stvar - konstrukt. Iako banalna razlika, ona se ne može preskočiti. Što se prenosi na papir? Model daje razloge za raspored crta na papiru. Daje elemente koji se čitaju kao vrijednost za crtež. Stvarnost crteža je u materijalima, dimenzijama, crtanjem u ugljenu kojih na modelu nema. Crtež je zasebna stvarnost. Jednako tako kao što je model zasebna stvarnost. Dodatno, bez obzira na to koliko se student trudio da bude precizan u prenašanju, on ugrađuje i svoje zaključke u izvedbu onoga što je vidio. Student je također zasebna stvarnost. Njegovo stanje umora, koncentriranosti, društveni odnosi u kojima živi, vlastiti koncepti, volja... i te kako utječu na izgled crteža.</p>
5	<p>Stvaranje vlastitih zaključaka Iako netko, na primjer, nije sam otkrio linearnu perspektivu, on se s njom može svjesno ili nesvjesno služiti. Koristiti nešto što je drugi stvorio. Nešto opečnito. Oponašati, i to je način učenja. Tada on svjesno ili nesvjesno crta iz svojeg znanja. Ako se u tome pretjera, ako znanje postane dominantan izvor podataka za crtež, tada model prestaje biti bitan izvor mogućih podataka, što znači da se smanjuje opažanje. Tada u pravilu crtež postaje dosadan, jer se crtežom izražava ono što već znamo. Prestaje se s odgonetavanjem oblika modela, što znači s odgonetavanjem stvarnosti. Međutim, opažanje, percepcija uopće, nije ključ kojim se mehanički sve rješava. Zašto? Zato što</p>

	<p>se opažanje može svesti na razinu prepoznavanja pojma. Na primjer, na tvrdnju da je oko oko. Tada se nacrtano oko nesvjesno uspoređuje sa zamišljenom slikom općenitog oka, s oblikom oka kako bi ono trebalo izgledati, i naravno da se slika u stvarnosti i slika zamišljenog oka ne mogu podudarati. Zato se predlaže <i>ne misliti</i>* dok se crta, jer crtati, već znači misliti. Zato dok se crta ne treba dodatnog mišljenja koje bi pratilo crtanje. Dakle ne misliti, kako bi crtanje bilo odgonetavanje bez ograničenja. Kako bi percepcija obuhvatila stvarnost oblika modela, stvarnost procesa crtanja, stvarnost crtača... Ne misliti, znači crtati iz te prožetosti, znači bez prisile očekivanja kako bi rezultat trebao izgledati. Stvoriti situaciju u kojoj nas gotov crtež može iznenaditi. U kojoj se otkriva ono posebno u motivu, procesu crtanja i posebnost unutar vlastite egzistencije. Jer posebnost, na primjer oka, započinje s osobom koja ga nosi, kutom iz kojega se gleda, svjetlom koje ga osvjetljava, odnosom naspram modela... nemoguće je nabrojiti od čega se sve sastoji. Time se započinje s prihvaćanjem individualnosti koja se manifestira u svemu. Zapčinje se stvarati vlastite zaključke o onom što je općenito poznato. U tom poznatom otkrivati nepoznato.</p> <p>* <i>Supstrakcija svih danosti oblikuje srž misli o stvaranju</i> (v. Jean-Luc Nancy, <i>Stvaranje svijeta ili mondijalizacija</i>). Danosti su prisutne. Ne mogu se maknuti iz doseg percepcije. Model je postavljen. Ne misliti dok ga se crta znači ne znati njegovu prisutnost. Samo opažati, bez znati. Kako bi se otvorio prostor za saznati. Što znači početi ni od čega, kako bi se dovelo u situaciju stvaranja vlastitih zaključaka, dovelo u poziciju stvaranja.</p>
6	<p>Između dviju crta</p> <p>Krenimo od gotovog crteža. Na primjer, od crteža stojećeg akta s rukom odmaknutom od tijela. Recimo da gledamo s lijeve na desnu stranu papira. Vjerojatno će papir između lijevoga ruba do prve crte značiti zid. Papir između prve crte i druge crte - ruku. Papir između druge crte i treće - zid. Papir od treće crte prema četvrtoj - tijelo... Materija istog papira čas je zid, čas dio tijela. Na gotovom su crtežu u materiji uvjerljivo istovrijedni. Zid ili tijelo nisu manje bitni ili više bitni dijelovi crteža. Materija papira ponavlja se u svakom obliku. Vratimo se na početak crtanja, na gledanje motiva - pred okom svi su oblici ravnopravni. Ako se zadrži pozicija odgonetavanja onoga što se vidi, ta će istovrijednost oblika biti prenesena u gotov crtež. Ako unaprijed zaključujemo o motivu, započet će selektivno viđenje u kojem se uspostavlja hijerarhija oblika po vrijednosti. Tada će se oči vjerojatno izuzetno pažljivo crtati, tijelo odraditi s manjom pažnjom, dok će se pozadina jednostavno išarati. Tijelo će dobiti pozornost, ali ne i njegovi međuprostori. A vidjelo se na gotovom crtežu kako međuprostori nisu praznine. Doslovno. Kako se ne odnose kao ništa naspram punine materije tijela, već kao punina materije (zida) naspram punine materije (tijela). Postoji još jedan razlog u prilog pozornosti naspram međuprostora - svaki oblik materijalizira svoj smještaj u odnosu na susjedni oblik. Ako njegov susjedni oblik tretiramo kao ništa, tada izostaje materijalizacija crteža kao osmišljene cjeline.</p>
7	<p>Crta se iz opažanja a ne iz prepoznavanja. Jer prvo vidimo neki oblik tek nakon toga je moguće taj oblik prepoznati. Obrnuto ne ide. Crtaju se oblici koje kasnije prepoznajemo kao na primjer oko tj. ne crtamo oko pa mu pridodajemo oblike da bi potvrdilo da se radi o oku. Kad se crta akt, zapravo crtaju se oblici koji se vide i prenose s modela na papir. Iza modela je zid. Model i zid. Možemo li reći bitno i manje bitno? Zid može izostati, ali ako ga se crta, tada traži istu pozornost kao i tijelo. Tako je i s ostalim oblicima na motivu. Oči nisu vrjednije od brade ili eventualno prebačene tkanine. Svi su oblici istovrijedni. Na taj se način potvrđuje cjelovitost crteža koja je začeta u cjelovitosti viđenja. Ponavljamo, misliti da se crta oko dok se crta oko znači površno gledati, jer se ne prepušta opažanju već prepoznavanju. Ne stvara se zaključak, već se prepušta zaključku koji se u crtežu potvrđuje. Takvo crtanje nije istraživanje, već samo konstatiranje poznatog. To može biti korisno za razne primjene. Treba samo biti svjestan da li se to htjelo. Ako crtež služi npr. nekom objašnjenju, onda se misli na oko i crta oko, zapravo se crta pojam, tada se smisao crteža seli u priču, koja na nekoj drugoj razini može biti stvaralačka. Vratimo se na oblike. Prvi oblik je bitan. On je detalj u kojem su upisani svi parametri cjeline. U njemu je sadržano sve što dalje vrijedi za ostale oblike. Taj detalj je u svemu.</p>
8	<p>Korekcije</p> <p>Student je programom vođen do motiva, do tijela modela. Do materijalnog koje se može osjetljivo provjeriti. Ta materijalnost daje mogućnost zajedničke potvrde. Unutar poznatog trojstva (ovaj put riječima Rancièrea) - <i>Što vidiš? Što misliš o tome? Što ćeš učiniti s tim?</i> moguće je studenta korigirati u odgovoru na to <i>Što vidiš?</i> Ne korigiraju se</p>

	<p>odgovori na pitanja <i>Što misliš o tome? Što ćeš učiniti s tim?</i> iako sva tri odgovora postoje na papiru u istoj povučenoj crti. Razlog za takvim izdvajanjem jest očuvanje zaokupljenosti studenta onime što je sam napravio na početku. Jer tu počinje emancipacija studenta, a ona je u interesu stvaranja. Zato se ono što je pojedini student nacrtao stavlja u prvi plan i unutar toga (nikako izvan toga) traži se što bi mogao biti uzorak koji bi poslužio za korekciju ostalih dijelova crteža. Traži se studentova potvrda vidi li i on to. Tada se student sam korigira uz pomoć vlastitoga kvalitetnog detalja. O odgovorima na druga dva pitanja može se sa studentom razgovarati na njegovu inicijativu, ali ne s pozicije korekcije i tu ne znamo što je sigurno. U korekcijama se ne nude rješenja, već se upozorava na mjesta koja se mogu čitati kao izmišljena, koja ne odgovaraju istini viđenog. To je moguće jer se korekcije odvijaju unutar materijalnosti odgovora na pitanje <i>Što vidiš</i>, ponavljamo jer je bitno, jer je ta razina svima dostupna. Nije ovisna o mišljenju, zato je zajednička. Koji je smisao izlaganja ove metode korekcije? Ovakvim pristupom u korekciji student sve manje ovisi o drugom, on može sam sebe ispravljati, preuzeti odgovornost za vlastiti crtež.</p>
9	<p>Izlazak iz medija crtanja Što nosi cjelinu nekog umjetničkog rada? Crtež je skup crta unutar formata papira. Ako crte izađu izvan papira, mijenja se nosač, mijenja se podloga. Kako definirati tu posljedicu? Što kad se crtež fotokopira, snimi, ili se crta želi izvesti u trodimenzionalni prostor? Snimi zvuk dok se crta? Što je instalacija? Što je medij? I na kraju, zašto se otvaraju pitanja o izlasku iz vlastitoga medija? Zato što je smisao crteža najčešće u predradnji za neki drugi medij (slikarstvo, dizajn, skulptura, projekt...). Tada crtež obuhvaća i teritorij drugog medija i naneki način dovršava se u tom drugom mediju kao rad bez crteža, na primjer kao skulptura. To što je usmjeren prema drugom mediju ima za posljedicu da taj smisao izlaženja iz vlastitog medija ostaje upisan u crtežu bez obzira na to izlagali ga poslije kao samodostatno umjetničko djelo ili ne. Ako se crta kao samodostatni rad, tada se oslobađa bilo kakvog usmjerenja, ne postavljaju se ograničenja, što znači da su i putovi kao mogućnosti otvoreni prema drugom mediju.</p>
10	<p>Kad stati s crtanjem Ne misliti za vrijeme crtanja znači zauzeti poziciju iskrenosti. Odustati od želje o izgledu crteža, o izrazu, o tome što će drugi reći, o izmišljanju... odustati od bilo kakve špekulacije. Znači dati mogućnost da nas završeni crtež iznenadi, kako bismo mogli učiti od završenog crteža, a ne da završeni crtež samo ispuni naša očekivanja. Imati očekivanja znači imati ograničenja, imati granicu koju se u najboljem slučaju može dosegnuti, ali ne i prijeći. Jer crtati već je misliti iako se tako ne doživljava. Zato ne misliti za vrijeme crtanja znači prepustiti se percepciji da nas vodi, biti u kontaktu s motivom, stvoriti situaciju u kojoj ne znamo gdje ćemo se naći. Dati mogućnost prelaska u područje izvan naših očekivanja. To znači imati vjeru u samoga sebe. Iz sebe davati odgovore o onom što se vidi kako bi crtež bio istinit. Kada je crtež završen? Kad stati s crtanjem? Kad prestaje kontakt, tada se prestaje crtati. Tada prestaju razlozi, pozornost, smisao crtanja. Jer svako nastavljanje preko toga ima smisao nekog uljepšavanja, koje pripada drugačijem procesu, u pravilu je nešto što je izvan problematike stvaranja.</p>
11	<p>Ponavljanje - Ako ste odsutni i stvaranje je odsutno Dva semestra crtanja glave i akta. Katkad samo jedan model. Ponavlja se isto. Ima li to smisla? <i>Ponavljanjem razvijamo inteligenciju</i>. Proklamira europsko univerzalno poučavanje (v. Jacques Rancière: <i>Učitelj neznanica</i>). Ali ponavljanje može biti dosadno. Tada je najlakše biti odsutan, vidjeti napola, crtati ono što ne vidimo, crtati ono što mislimo da vidimo. Ili jednostavno reći <i>ne mogu</i>, što je primjer izjave nastale iz te odsutnosti. <i>Ako ste odsutni, i stvaranje je odsutno</i>. Tvrdi drevna mudrost Istoka, slično europskoj. I <i>može se</i> ako postoji pozornost, kontakt s materijom. Tada prestaje dosada. Jer počinju pitanja, a svatko ima nekakav odgovor na to što vidi. Ne može reći kako ništa ne vidi. Dakle, može odgovoriti na to što vidi. U tome su svi studenti jednaki. Svi mogu dosegnuti stvaranje, jer ono je vrsta odnosa naspram onoga što čovjeka okružuje, dakle nije samo unutar crtanja. Međutim, stvaranje se vježba s pomoću crtanja, a posljedica crtanja je crtež. Zatim, nemoguće je napraviti tisuću loših crteža. Ako jest, onda se ponavljanjem vidi što se konstantno uočava kao nedostatak i na što treba usmjeriti pozornost kako bismo to korigirali. Ili, taj nedostatak prihvatiti kao smjernicu novog istraživanja. Jer ponavljanjem se otkrivaju značenja unutar stvaranja.</p>
12	<p>Kompozicija Kompozicije prepoznamo tek pri kraju crtanja. Zapravo, prihvaćamo je kao rezultat crtanja. Zašto? Jer na kolegiju crtanja ne proizvodimo umjetničke artefakte, već razvijamo crtanje kao jezik. Istraživački odnos u crtanju znači i otvorenost naspram</p>

	<p>strukture koju čine likovni elementi u svojem međuodnosu. Znači, nezadanost takve strukture. Unaprijed zadana ona bi bila ograničenije unutar crtanja. Međutim, to ne znači da je ukinuta. Predlaže se uvođenje krokija kojim bi se prethodno upoznala cjelina motiva, potencijalni sklad, ritam, proporcija figure unutar proporcije formata papira... Ponavljanjem krokija istoga motiva stvara se iskustvo naspram toga motiva, korisno za njegovu studiju. Radi se o tome da se na taj način motiv upozna kako bi se crtanje na kraju kroz proces crtanja strukturiralo u vlastitu kompoziciju.</p>
13	<p>Istina je sadržaj crtanja <i>Umjetnička je istina drugačija od znanstvene istine, od političke istine i od drugačijih vrsta istina.* Svaka traži drugačiji pristup. Kad se započinje s crtanjem, svjesno ili nesvjesno, uvijek se u crtanje ulazi s nekim konceptom. Na primjer, u III. semestru u pravilu s konceptom linearne perspektive. Koncept omogućava stvaranje ideje. Na primjer, unutar koncepta linearne perspektive Mantegna je realizirao ideju radikalnih skraćivanja u "Mrtvom Kristu". Koncept je odgovor na istinu stvarnosti (primjer spomenute linearne perspektive kao odgovora na stvarnost XV. stoljeća). Ideja se stvara u odnosu na konkretnu situaciju, na istinu stvarnosti motiva, u našem slučaju na akt ili portret. Kako se ne bismo izgubili u apstraktnosti ovih pojmova, u praksi je bitno usmjeriti se na upoznavanje vlastitih karakteristika u crtežu. Što je to dominantno u vlastitom crtežu? Što je to dominantno što se ponavlja iz crteža u crtežu? To ima funkciju koncepta. Iz toga nastaju ideje. Ne postoji neki crtež koji bi poslužio kao uzor, kao cilj. Koji bi za sve bio savršen. Crtež koji ispunjava najviše zahtjeve moguć je samo u odnosu na onoga koji ga crta.</i> *Alain Badiou</p>
14	<p>Završen crtež - misliti poslije Čemu služi završena studija? Motivom i tehnikom podsjeća na učenje. U pravilu nije dekorativna. Nije umjetnost, niti nešto što bi se uopće izložilo u galeriji. Ako zanemarimo njezinu ulogu dokaza unutar odnosa student- Akademija, u čemu bi mogla imati smisao? Nastala iz odgonetavanja motiva, ona ima smisao ako i sama postane motiv odgonetavanja. Zato se upućuje na istraživanje gotovog crteža. Na zadnji u odnosu na prethodni, ili na još starije crteže kako bi se osvijestile njihove razlike, prepoznao smjer vlastitoga razvoja, vlastiti interes unutar stvaranja. Kako bi se repoznao postupke, razlikujući one koje su došli izvana kao i one koji su nastali bez drugog, samo iz motiva, što znači iz sebe. Vlastite. Osvijestilo ono što se konstantno prenosi iz crteža u crtež. Što se to uporno pojavljuje u crtežu i čini crtež drugačijim od drugih crteža u crtaoni. I ustanovilo da li ima pomaka unutar jezika crtanja, gdje i u čemu su ti pomaci. Možda preokreti. Kako bi se, jednostavno rečeno, razumljelo sebe. Osvijestilo iskustvo kojim napuštanje vlastite pozicije daje mogućnost za otvaranje nove vlastite pozicije, još više vlastite. Jer u tom nizu crteža ne može biti niti jedan crtež ponovljen. Svaki novi različit je od prethodnoga. Jer nikad nije crtan u istim uvjetima, unutar iste stvarnosti. Na taj se način oslobađa stvaranje od vezivanja na ono što je bilo stvoreno, jer ono pripada prošlosti. Bez obzira što je bilo vlastito. Bez straha da će to vlastito u novom biti izgubljeno.</p>
15	<p>Kratka predavanja svakom od studenta ovisno o temi koju nameću njegovi radovi prezentirani kao cjeline. Završno predavanje.</p>

KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
<p>Studenti će moći: - povezati i u vlastitom crtačkom izrazu primijeniti pojmove iz likovnog jezika</p>	<p>Tijekom kolegija student treba proći sve faze prepoznavanja, artikulacije, izgradnje i samoanalize vlastitog likovnog jezika kroz crtanje po modelu. Studenti tijekom crtanja prema modelu</p>	<p>Iskustvo se stječe praktičnim radom uz vodstvo i usmjeravanje nastavnika. Nastavnik potiče razgovor i izražavanje mišljenja, pokušava osvijestiti korištene metode iščitavajući preuzete 'manire' i načine,</p>	<p>Redovito pohađanje nastave i aktivnost na nastavi, pogotovo prilikom uvodnih razgovora, predavanja. Ohrabivanje i poticanje dodatnog istraživanja i praćenja razvoja umjetničkog područja i njegovog</p>

	kontinuirano razvijaju kompleksna znanja i vještine specifična za crtanje kao stvaralačke discipline. Crtanje akta i crtanje ljudske glave prema modelu omogućuje suočavanje studenata sa svim fazama izgradnje crteža, strukturom i metodom rada, te problemom izraza.	ohrabrujući gledanje, viđeno, kao početne pozicije.	primijenjenog segmenta, nastanka i razvoja novih pristupa, medija i njihove primjene.
- koncipirati i koristiti složenije crtačke postupke i izraze za crtež kao samostalnu likovnu disciplinu i kao pripremu za slikarsko, kiparsko i grafičko izražavanje		Nastavnik uporno afirmira umjetničko u odnosu na strukovno, stručno ili zanatsko. Objašnjava razliku između autorstva i generičke 'kreativnosti', objašnjava pojam 'stvaranja', autorstva. Korekcije vrši u odnosu na činjenicu modela koji pozira u prostoru. Ukazuje na elemente crteža koji grade njegov karakter, ali i na elemente koji ruše njegovu dosljednost.	Pohađanje i aktivno sudjelovanje u nastavi. Predan praktičan rad, individualni napredak kao pokazatelj razumijevanja i angažmana.
- kritički sagledati i analizirati vlastiti i tuđi crtež		Nastavnik u interakciji sa studentima pokušava osvijestiti crtanje po modelu kao jedinstveno 'analogno iskustvo' koje može postati temelj kasnijeg (ili paralelnog) prelaska u digitalno, komparativnu prednost takvog iskustva koje se temelji na direktnom kontaktu, drugoj metrici, prostoru i vremenu u odnosu na 'samo' digitalno referiranje i digitalno iskustvo.	Pohađanje i aktivno sudjelovanje u nastavi. Predan praktičan rad, individualni napredak kao pokazatelj razumijevanja i angažmana. Jedan od pokazatelja aktivnog sudjelovanja u nastavi je i provedeno osobno istraživanje putem interneta, posjete izložbama, čitanja knjiga i eseja.
		Nastavnik potiče razgovor sa studentima o njihovom stvarnom interesu, odnosu prema crtanju, vremenskom raskoraku s digitalnim prostorom u kojem komuniciraju i 'jesu', neku vrstu odsunosti iz 'realnog' prostora crtanja na akademiji. Osviješta fenomen istovremenog crtanja i digitalne komunikacije, podvojenost prisustva, paradoks suvremene situacije i mogućeg odgovora.	Aktivno sudjelovanje u rasporavi, razgovoru, iznošenje vlastitih mišljenja i stavova, akademsko argumentiranje pozicija, a ne 'sviđa-ne sviđa mi se' retorika. Ukazuje na nužnost šireg promišljanja društvenog konteksta koji direktno utječe na umjetničku percepciju i njezinu posljedicu, umjetnički rad.